

УДК377.81

Лісецький Костянтин Анатолійович, Мойсеєнко Світлана Миколаївна,
Лисенко Тетяна Петрівна
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(Київ, Україна)

МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРИ ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ

Анотація. В цьому дослідженні вивчається мотивація студентів у вивченні іноземної мови при змішаному навчанні. Мотивація не лише студента, але й викладача відіграє ключову роль у розвитку мовленнєвих навичок в процесі навчання. Викладачі ВНЗ, повинні володіти навиками мотивації студентів до вивчення іноземних мов, застосовуючи напрацювання науковців, які працюють не лише в галузі методики викладання мов, а й психології. У роботі здійснено аналіз основних зарубіжних теорій мотивації студентської молоді до вивчення іноземних мов та здійснено поєдну спробу адаптації цього досвіду до реалій навчального процесу в українських ВНЗ.

Ключові слова: мотивація, змішане навчання, інтерактивні засоби навчання, мовленнєві навички, автономне середовище навчання.

Lisetskyi Kostiantyn, Svitlana Moiseienko, Tetyana Lysenko
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
(Kyiv, Ukraine)

MOTIVATION OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE STUDY OF A FOREIGN LANGUAGE IN BLENDED LEARNING

Abstraction. This study examines the motivation of students to learn a foreign language in blended learning. Motivation is not only on the part of the student, but also on the part of the teacher and plays a key role in the development of speech skills in the learning process. University teachers must have the skills to motivate students to learn foreign languages, using the experience of scientists who work not only in the field of teaching languages, but also psychology. The analysis of the main foreign theories of motivation to learn foreign languages and the passing attempt of this experience adoptions to realities of educational process in the Ukrainian high institutions is carried out.

Keywords: motivation, blended learning, interactive learning tools, speech skills, autonomous learning environment.

Розвиток навичок, необхідних для спілкування в оточуючому середовищі стає важливим як ніколи. Попит на співробітників, які володіють іноземними мовами зростає практично у всіх сферах сучасного життя. Володіння навичками іншомовного спілкування забезпечує кращі шанси для працевлаштування та більше можливостей для навчання. Технології забезпечують ефективні інструменти та методи, що допомагають студентам

ефективно навчатися та спілкуватися з однолітками та носіями мови. Однак вивчення іноземної мови є інколи надзвичайно складною справою для багатьох студентів, оскільки у вивченні іноземної мови використовуються чотири основні мовні навички: аудіювання, читання, письмо та говоріння, що вимагає високого рівня володіння навиками ефективного спілкування. В розрізі цих чотирьох основних мовних навичок є нагальна потреба в аналізі мотивації студентів в використанні змішаної системи навчання у вивченні іноземних мов.

Узагальнюючи вітчизняний та зарубіжний досвід щодо змішаної системи навчання, можна виділити такі основні ключові моменти, на які потрібно звертати увагу при впровадженні цієї системи в процес навчання. Одним з ключових моментів є сприйняття студентами змішаної системи навчання та ефективність удосконалення навичок аудіювання, читання, письма та говоріння при її використанні.

Сприйняття студентів вимірюється рівнем їхньої мотивації або, іншими словами, їх готовність навчатися в змішаному середовищі залежить від отриманого ними позитивного досвіду в процесі навчання. [1]. За визначенням Брауна [2] та Гарднера [3] існує два основних типи мотивації: інтегрована та інструментальна. Інтегрована мотивація стосується вивчення мови для особистого зростання по кар'єрі, просування по службі, ознайомленням з технічною документацією, підвищення культурного рівня особистості, тобто той, хто навчається, отримує задоволення від вивчення мови, щоб успішно інтегруватися до цільового мовного середовища. Інтегрована мотивація включає досягнення цілей, таких як здача іспитів та фінансові вигоди. Інтегрована мотивація спонукає до певної діяльності вже тим, що ця діяльність приносить для студента внутрішнє задоволення. Вона є тією мотивацією, за яку немає очевидної винагороди, крім самого процесу зайнятості цим видом діяльності. Студенти починають вчити мову не тому що їм це необхідно, чи це веде до зовнішньої винагороди, а заради особистісного внутрішнього зростання. Інструментальна мотивація здійснюється в очікуванні винагороди ззовні і лежить за межами самої особистості.

Дорней [4] висловлює думку, що мотиваційна конструкція може включати як інструментальну, так і інтегративну мотивацію. Більшість ситуацій у вивченні мови включає поєднання кожного типу мотивації. Інтегрована мотивація може стати інструментальною мотивацією, якщо студент бажає інтегруватися в культурне середовище, у якому домінує мова, яку він вивчає. Деякі студенти вивчають мову, коли вони інтегровано мотивовані, а інші, коли отримують вигоду від інструментальної орієнтації.

Мотивація є одним із найбільш визначальних факторів успіху, для тих хто вивчає іноземну мову. Вона включає готовність учнів до спілкування. Мотивовані студенти, як правило, підходять до складних завдань, насолоджуючись процесом навчання та здобуттям нових знань. Обсяг мотивації залежить від того, чому і як студенти вивчають мову. Мотивація вивчення мови визначається як «рівень, до якого особа працює, чи намагається вивчити мову через бажання це зробити, отримуючи від цієї діяльності задоволення» [5.] Багато факторів можуть впливати на зацікавленість студентів працювати у змішаному середовищі, серед яких можна виокремити такі, як актуальність поданої інформації, що відповідає сьогоденним вимогам, рівень знання мови студентом та його орієнтація в навчальному середовищі, навички у використанні інформаційних

технологій, ефективність зворотного зв'язку з викладачем тощо. Поєднання цих та інших мотивів відіграє життєво важливу роль в процесі навчання.

Оксфорд і Шерін проаналізувавши 12 мотиваційних моделей, які включають соціально-психологічну теорію, когнітивний розвиток та соціокультурну психологію, виділили шість факторів, які впливають на вивчення мови і визначають мотивацію, як бажання досягнення мети, поєднане з енергією необхідною для її реалізації. Першим фактором є ставлення студентів до навчальної спільноти та до мови, яку вона вивчає. Другим фактором є самоусвідомлення студентів, включаючи переконання у невідворотності успіху в процесі ретельного навчання. Причини навчання виступають третім фактором. Четвертий фактор визначає, наскільки студент активно та свідомо бере участь в процесі вивчення мови. Наступним фактором є підтримка студента з боку викладача і однолітків. І останній фактор включає в себе особисті якості студентів, такі як їх здібності і попередній досвід вивчення мов.[6]

Сетто наголошував, що змішане навчання в деякій мірі обмежує спілкування, але з іншого боку, воно дає можливість студенту краще підготуватися до взаємодії в реальному спілкуванні [7]. Змішане навчальне середовище є гнучким і багатим, сприяє підвищенню мотивації студентів, збільшує їхню участь у навчальному процесі та підтримує автономне та спільне навчання [8]. Характер змішаного навчання, що включає в себе інтерактивні технології, дає можливість студентам отримувати доступ до безлічі навчальних матеріалів та інформації, які для самих студентів є актуальними, одночасно знижуючи емоційний фільтр мовного середовища. Гнучкість змішаного навчання допомагає студентам задовольнити свої психологічні потреби та виробити навички необхідні для навчання двадцять першого століття [9]. Багато інтерактивних технологій такі як блог, вікі, соціальні медіа, відео конференції, форуми тощо інтегровані в змішане навчальне середовище і сприяють підвищенню мотивації та залученню студентів до процесу навчання.

Автономне середовище навчання допомагає студентам задовольнити потреби в автономії та посилити мотивацію до навчання [10]. Змішане навчання сприяє самостійній праці студентів, мінімізуючи зовнішній тиск та пропонує широкий вибір інструментів для навчання, що є значною мотиваційною перевагою. Студенти мають можливість контролювати свої дії в учбовому процесі, та здійснювати самостійний вибір джерел навчання. З іншого боку, навчальне середовище, яке надає можливість доступу студента до безлічі джерел для навчання без методичної підтримки педагога може надати їм лише поверхневі знання і сприяти втраті напрямку навчання. Тобто, вироблення чіткої структури навчання, включаючи чіткі цілі та очікувані результати має відігравати вирішальну роль в створенні оптимального навчального середовища. Структура курсу повинна пропонуватися як спосіб підтримки процесу навчання, щоб сприяти автономії студентів, і мотивації студентів. Незважаючи на те, що змішане навчання є ефективним методом, який підвищує мотивацію та вивчення іноземних мов, існують також і негативні аспекти, що впливають на впровадження змішаного середовища в процес навчання. Сюди можна включити опір викладачів до впровадження змішаної системи, небажання студентів переходити від пасивної до активної ролі в процесі навчання, недостатня педагогічна і технічна підтримка, відсутність інституційної політики та плану. Впровадження неапробованих технологічних новацій у навчальний процес може

нівелювати ефективність засвоєння знань. Тому викладачі та студенти повинні знати та розуміти свої ролі в змішаному навчальному середовищі задля досягнення ефективного навчання.

Таким чином, позитивні результати, що виникають внаслідок автономії, ведуть до внутрішньої мотивації, а отже до більш успішного досвіду вивчення іноземної мови, і в цьому сенсі використання технології змішаного навчання може допомогти досягти цієї мети. Гнучка конструкція змішаного навчання дозволяє студентам отримувати доступ до навчальних матеріалів з будь-якого місця та сприяє покращенню мотивації студентів та використанню автономного навчання. Змішане навчальне середовище мотивує студентів до спільного конструювання знань та розвитку мовних навичок, сприяє внутрішній мотивації студентів, які вивчають іноземні мови. Але успіх у підвищенні мотивації студентів в великій мірі залежить від викладачів і керівництва навчального закладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Isiguzel B. The blended learning environment on the foreign language learning process: a balance for motivation and achievement. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 2014. 15(3), P. 108-120.
2. Brown, H. D. *Principles of Language Learning and Teaching*. (4th ed.). New York: Addison Wesley Longman, 2000
3. Gardner, R. C., & Lambert, W. *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Rowley, Mass: Newbury House Publishers, Inc, 1972
4. Dornyei, Z. *Teaching and Researching Motivation*. Harlow. England: Longman, 2001
5. Gardner, R. C. *Social Psychology and Second Language Learning: The role of attitudes and motivation*. London, UK: Edward Arnold, 1985
6. Oxford, R., & Shearin, J. *Language Learning Motivation: Expanding the Theoretical Framework*. *Modern Language Journal*, 1994
7. Blake R., Wilson, N. L., Cetto, M., & Pardo-Ballester, C. Measuring oral proficiency in distance, face-to-face, and blended classrooms. *Language Learning & Technology*. 2008. 12(3), 114 p.
8. Marsh, D. *Blended learning creating learning opportunities for language learners*. New York: Cambridge University Press, 2012
9. Loon, A., Ros, A., & Martens, R. Motivated learning with digital learning tasks: what about autonomy and structure? *Educational Technology Research & Development*, 60(6) 2012, 1015-1032,
10. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (). Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian Psychology / Psychologie canadienne*, 2008, 49 (3), 182.